ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 26.9.2019
COM(2019) 429 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1 Ιανουαρίου 2014 - 31 Δεκεμβρίου 2017

Πίνακας περιεχομένων

1. Σύνοψη 2
2. Εισαγωγή 3
3. Πλαίσιο του κανονισμού 4
   3.1 Ευρωπαϊκό πλαίσιο 4
   3.2 Διεθνές πλαίσιο 4
4. Εφαρμογή του κανονισμού 4
   4.1 Στόχοι και επιδόσεις 4
   4.2 Ορισμός των πολιτιστικών αγαθών 5
   4.3 Κατώτατα όρια παλαιότητας και αξίας 6
   4.4 Αριθμητικά στοιχεία όσον αφορά τις τυποποιημένες άδειες εξαγωγής 6
   4.5 Ειδικές και γενικές ανοικτές άδειες 7
   4.6 Εξαίρεση από την απαίτηση άδειας εξαγωγής 9
   4.7 Λόγοι απόρριψης αίτησης έκδοσης άδειας 9
   4.8 Ζητήματα που αφορούν το έντυπο της άδειας 10
   4.9 Ακύρωση ή ανάκληση αδειών 10
   4.10 Χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων 10
   4.11 Κυρώσεις και άλλα μέτρα 11
   4.12 Συνεργασία μεταξύ των αρχών 11
   4.13 Υλικοί και ανθρώπινοι πόροι 12
5. Συμπεράσματα και εκκρεμή ζητήματα 13
6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 14
   Πίνακας 1. Τυποποιημένες άδειες που έχουν εκδοθεί από τα κράτη μέλη* 14
   Πίνακας 2. Ειδικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία 15
   Πίνακας 3. Γενικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία 16
   Πίνακας 4. Απορριφθείσες αιτήσεις για τυποποιημένες άδειες 17
   Πίνακας 5. Μη συμμορφούμενες αποστολές που εντοπίστηκαν 18
   Πίνακας 6. Τυποποιημένες άδειες που εκδόθηκαν από τα κράτη μέλη έναντι απορριφθεισών αιτήσεων για τυποποιημένες άδειες & μη συμμορφούμενων αποστολών που εντοπίστηκαν 19

1. ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα έκθεση εξετάζεται η εφαρμογή του συστήματος έκδοσης αδειών εξαγωγής για πολιτιστικά αγαθά που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 116/2009 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1081/2012 της Επιτροπής[1].

Η έκθεση βασίζεται σε δεδομένα που παρασχέθηκαν από τα κράτη μέλη ως απάντηση σε ερωτηματολόγιο που καλύπτει όλες τις πτυχές της εφαρμογής του συστήματος έκδοσης αδειών εξαγωγής. Αφορά την περίοδο από το 2014 έως το 2017. Τα αριθμητικά στοιχεία που αναφέρονται στο παράρτημα αφορούν τρία είδη αδειών εξαγωγής: την τυποποιημένη άδεια, την ειδική ανοικτή άδεια (πολλαπλές προσωρινές εξαγωγές από ιδιώτες) και τη γενική άδεια (πολλαπλές προσωρινές εξαγωγές από μουσεία και παρεμφερή ιδρύματα).

Στην έκθεση παρέχονται επίσης πληροφορίες σχετικά με τρέχουσες πρωτοβουλίες και προκλήσεις για το μέλλον, όπως η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών μελών που εμπλέκονται στην εφαρμογή του κανονισμού, η προαγωγή της κοινής αντίληψης των διατάξεων του κανονισμού από τα κράτη μέλη, ο εντοπισμός βέλτιστων πρακτικών για τις αρμόδιες αρχές και τις τελωνειακές αρχές όσον αφορά τη διερεύνηση της προέλευσης των πολιτιστικών αγαθών, καθώς και η εξέταση των τεχνικών, οικονομικών και νομικών δυνατοτήτων χρήσης ηλεκτρονικών μέσων για την έκδοση και τον έλεγχο αδειών εξαγωγής, όπως η ανάπτυξη κεντρικού ηλεκτρονικού συστήματος, το οποίο θα διασυνδέεται με τα εθνικά συστήματα εκτελωνισμού, ή η σύνδεση σε αυτό.

[1] Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 116/2009, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλλει τακτικά έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου[2] («ο κανονισμός») σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών προβλέπει για την εξαγωγή ορισμένων πολιτιστικών αγαθών εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΕΕ») την υποχρέωση επίδειξης άδειας εξαγωγής και διασφαλίζει ότι οι εξαγωγές των εν λόγω αγαθών υπόκεινται σε ομοιόμορφο έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης. Στο παράρτημα Ι ορίζεται το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού με την παράθεση των κατηγοριών πολιτιστικών αγαθών στα οποία εφαρμόζεται, καθώς και με τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων όσον αφορά την παλαιότητα και/ή την αξία για την πλειονότητα των παρατιθέμενων κατηγοριών.

Οι άδειες εξαγωγής εκδίδονται από την αρμόδια αρχή του τελευταίου κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρισκόταν, κατά τρόπο νόμιμο και οριστικό, το πολιτιστικό αγαθό. Στη συνέχεια, διασφαλίζεται με τους τελωνειακούς ελέγχους ότι τα πολιτιστικά αγαθά μπορούν να απομακρυνθούν από το τελωνειακό έδαφος της ΕΕ μόνον εάν συνοδεύονται από ισχύουσα άδεια εξαγωγής.

Προς διασφάλιση της ομοιομορφίας των αδειών εξαγωγής που προβλέπονται από τον κανονισμό, ήταν αναγκαίο να θεσπιστούν κανόνες που να διέπουν τη συμπλήρωση, την έκδοση και τη χρήση του εντύπου της άδειας. Στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1081/2012[3] προβλέπονται τρία είδη αδειών εξαγωγής (τυποποιημένη άδεια, ειδική ανοικτή άδεια και γενική ανοικτή άδεια) και ορίζονται οι κανόνες εφαρμογής τους. Το εθνικό δίκαιο ορισμένων κρατών μελών ενδέχεται να επιβάλλει περαιτέρω περιορισμούς, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης έκδοσης άδειας, για την κυκλοφορία αντικειμένων που χαρακτηρίζονται εθνικοί θησαυροί.

Οι επικαιροποιημένοι κατάλογοι των αρχών που είναι αρμόδιες για την έκδοση αδειών εξαγωγής και ο κατάλογος των τελωνείων που είναι αρμόδια για τη διεκπεραίωση των διατυπώσεων εξαγωγής δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα[4].

Στόχος του κανονισμού είναι η συμφιλίωση της θεμελιώδους αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών με την αρχή της προστασίας των εθνικών θησαυρών εντός του ιστορικού πλαισίου της δημιουργίας της εσωτερικής αγοράς, η οποία κατάργησε όλα τα εσωτερικά σύνορα μεταξύ των κρατών μελών.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλλει τακτικά έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων στατιστικών δεδομένων σχετικά με τη χρήση αδειών, οι οποίες παρασχέθηκαν από τα κράτη μέλη ως απάντηση σε ερωτηματολόγιο που καλύπτει όλες τις πτυχές της εφαρμογής του συστήματος έκδοσης αδειών εξαγωγής, καθώς και σε συζητήσεις της ομάδας εμπειρογνωμόνων για τα τελωνειακά θέματα που σχετίζονται με πολιτιστικά αγαθά.

[2] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών *(ΕΕ L 39 της 10.2.2009, σ. 1).*

[3] Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1081/2012 της Επιτροπής, της 9ης Νοεμβρίου 2012, περί διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών (*ΕΕ L 324 της 22.11.2012, σ. 1).*

[4] Η πλέον πρόσφατη έκδοση αυτών των καταλόγων είναι διαθέσιμη στην ΕΕ C 71 της 24.2.2018, σ. 5.

3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

3.1 Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Το σύστημα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό σε επίπεδο ΕΕ συμπληρώνει άλλες πράξεις και πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών. Η πιο συναφής από αυτές είναι η οδηγία 2014/60/ΕΕ σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους[5]. Η οδηγία καθιστά εφικτή την επιστροφή κάθε πολιτιστικού αγαθού που έχει χαρακτηριστεί από κράτος μέλος ως εθνικός θησαυρός καλλιτεχνικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας. Για τον σκοπό αυτό, οι κεντρικές αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της οδηγίας στα κράτη μέλη υποχρεούνται να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με πολιτιστικά αγαθά που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός τους, χρησιμοποιώντας το σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («IMI»).

Σημαντική πράξη που συμπληρώνει τον κανονισμό είναι και ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών[6], ο οποίος εκδόθηκε πρόσφατα. Αυτή η νέα πράξη ορίζει τους κανόνες και τις προϋποθέσεις για την προσωρινή ή μόνιμη εισαγωγή στην Ένωση πολιτιστικών αγαθών που δημιουργήθηκαν ή ανακαλύφθηκαν σε τρίτες χώρες, καθώς και για τις μεταφορές τέτοιων αγαθών υπό διαμετακόμιση. Λόγω της διάστασης εξωτερικού εμπορίου που χαρακτηρίζει τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/880, η τυπολογία του βασίστηκε πρωτίστως στη σύμβαση της UNESCO του 1970 σχετικά με τα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών[7].

Τέλος, δύο σχετικά *ad hoc* μέτρα της Ένωσης, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1210/2003 του Συμβουλίου[8] και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 36/2012 του Συμβουλίου[9], απαγορεύουν το εμπόριο πολιτιστικών αγαθών με το Ιράκ και τη Συρία.

3.2 Διεθνές πλαίσιο

Σε διεθνές επίπεδο, η πλέον συναφής πράξη όσον αφορά την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών είναι η σύμβαση της UNESCO του 1970. Μέχρι στιγμής, η σύμβαση αριθμεί 140 συμβαλλόμενα κράτη και έχει κυρωθεί από 26 κράτη μέλη.

4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

4.1 Στόχοι και επιδόσεις

Ο κανονισμός θεσπίζει ενιαίους κανόνες για τον έλεγχο των πολιτιστικών αγαθών πριν από την εξαγωγή τους από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης προκειμένου να διατηρηθεί η ελεύθερη κυκλοφορία εντός της εσωτερικής αγοράς, αφενός, και να προστατευτούν οι εθνικοί θησαυροί των

[5] Οδηγία 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 1).
[6] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 1).
[7] Παρίσι, 14 Νοεμβρίου 1970.
[8] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1210/2003 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2003, σχετικά με ορισμένους ειδικούς περιορισμούς στις οικονομικές και χρηματοδοτικές σχέσεις με το Ιράκ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2465/96 (ΕΕ L 169 της 8.7.2003, σ. 6).
[9] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 36/2012 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 442/2011 (ΕΕ L 16 της 19.1.2012, σ. 1).

κρατών μελών, αφετέρου. Συνολικά, τα κράτη μέλη θεωρούν ότι ο κανονισμός έχει επιτύχει αυτούς τους στόχους. Ωστόσο, εντοπίστηκαν και τομείς που χρήζουν βελτίωσης.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου πολιτιστικών αγαθών, η εφαρμογή του κανονισμού έχει αποφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η πλειονότητα των κρατών μελών θεωρούν το σύστημα έκδοσης αδειών πολύ σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της νομιμότητας του εμπορίου με τρίτες χώρες, ιδίως όταν πρόκειται για πολιτιστικά αγαθά για τα οποία απαιτείται άδεια εξαγωγής ανεξάρτητα από την αξία τους (π.χ. αρχαιολογικά αντικείμενα, τμήματα μνημείων κ.λπ.), ενώ για άλλες κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών έχουν υπάρξει περιπτώσεις σκόπιμης υποτίμησης του αντικειμένου ώστε να εξαχθεί χωρίς άδεια.

Τα κράτη μέλη επισημαίνουν ότι η διάθεση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με την εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους περί πολιτιστικής κληρονομιάς θα βοηθούσε τις αρμόδιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με την έκδοση αδειών να καταπολεμήσουν πιο αποτελεσματικά το παράνομο εμπόριο. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των τελωνειακών ελέγχων, υπάρχουν πάντα περιθώρια βελτίωσής της μέσω της διάθεσης περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων στα εξωτερικά σύνορα, καθώς και μέσω του προσδιορισμού και της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών.

Το 2017 συστάθηκε ομάδα έργου η οποία έχει ως στόχο να εξετάσει τις μεθόδους εργασίας που χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη για τη διερεύνηση της προέλευσης των πολιτιστικών αγαθών, τόσο από τις αρμόδιες αρχές (όταν λαμβάνουν αιτήσεις για έκδοση αδειών) όσο και από τις τελωνειακές αρχές (όταν εξετάζουν φορτία ή ελέγχουν άδειες εξαγωγής), καθώς και να προσδιορίσει τις βέλτιστες πρακτικές και να αναπτύξει πρακτικές συμβουλές όσον αφορά την έκδοση αδειών και τους τελωνειακούς ελέγχους.

Μεταξύ των άλλων τρόπων που προσδιορίστηκαν από τα κράτη μέλη για τη βελτίωση των συνολικών επιδόσεων του κανονισμού συγκαταλέγεται η παροχή καθοδήγησης για την κατανόηση των όρων της διατύπωσης «βρισκόταν, κατά τρόπο νόμιμο και οριστικό», βάσει της οποίας καθορίζεται το κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την έκδοση της άδειας εξαγωγής.[10] Με τον τρόπο αυτό θα αποτραπεί η πρακτική αδίστακτων προσώπων να μετακινούν πολιτιστικά αγαθά προσωρινά σε άλλο κράτος μέλος αποκλειστικά για τους σκοπούς της υποβολής αίτησης για έκδοση άδειας σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο που χαρακτηρίζει ένα αντικείμενο εθνικό θησαυρό και το προστατεύει ως τέτοιο.

4.2 Ορισμός των πολιτιστικών αγαθών

Ο κανονισμός δεν ορίζει την έννοια του πολιτιστικού αγαθού. Αντί αυτού, στο παράρτημα Ι παραθέτει τις 15 κατηγορίες αγαθών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Οι περισσότερες κατηγορίες που παρατίθενται συνοδεύονται από ελάχιστα όρια παλαιότητας και αξίας, κάτω από τα οποία δεν απαιτείται άδεια εξαγωγής για τα πολιτιστικά αγαθά. Θεωρείται εν γένει ότι αποτελεί προϊόν συμβιβασμού που βασίζεται στις κατηγορίες που παρατίθενται στο άρθρο 1 της σύμβασης της UNESCO του 1970, με την προσθήκη κατώτατων ορίων παλαιότητας και αξίας. Σε γενικές γραμμές, θεωρείται ότι το παράρτημα Ι παρέχει ένα επαρκές πλαίσιο.

Όσον αφορά την κατανόηση του ακριβούς πεδίου εφαρμογής των κατηγοριών που παρατίθενται στο παράρτημα Ι, έχουν εντοπιστεί ιδιαίτερες δυσκολίες με ορισμένα είδη πολιτιστικών αγαθών, όπως τα κέρματα, όσον αφορά την ομοιόμορφη ερμηνεία τους από τα κράτη μέλη· αυτές αφορούν την κάλυψη συλλογών ειδών έναντι μεμονωμένων δειγμάτων από την κατηγορία 13 σημείο β), την

[10] Δυστυχώς, δεν έχουν παραπεμφθεί σχετικές υποθέσεις στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται συγκεκριμένος ορισμός των εν λόγω δύο όρων.

κατάταξη των λατρευτικών εικόνων στους ζωγραφικούς πίνακες ή στα τμήματα μνημείων[11], καθώς και αποκλίνουσες απόψεις μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με το αν η παράθεση ορισμένων αγαθών στην κατηγορία 15 σημείο α) είναι εξαντλητική ή ενδεικτική.

Μια υποομάδα που δημιουργήθηκε από την επιτροπή του άρθρου 8 του κανονισμού επιφορτίστηκε το 2013 με τη συγκέντρωση των κυρίαρχων απόψεων όσον αφορά τον τρόπο ερμηνείας των διαφόρων κατηγοριών πολιτιστικών αγαθών και έχει εντοπίσει τις κύριες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς τα παραπάνω ζητήματα. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι, ιδίως όσον αφορά την κατάταξη των λατρευτικών εικόνων, οι διευκρινίσεις που παρέχει ο νέος κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 σχετικά με την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών αναμένεται ότι θα επιλύσουν το ζήτημα (οι λατρευτικές εικόνες και τα αγάλματα αποτελούν τμήματα θρησκευτικών μνημείων).

4.3 Κατώτατα όρια παλαιότητας και αξίας

Τα κατώτατα όρια παλαιότητας που ορίζει ο Κανονισμός για ορισμένες κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών θεωρούνται εν γένει ανεπαρκή. Πιθανές βελτιώσεις αυτών των διατάξεων στο μέλλον μπορεί να αφορούν την αποσαφήνιση του κατώτατου ορίου παλαιότητας για τα μεταφορικά μέσα, την αύξηση ορισμένων κατώτατων ορίων από 50 σε 70 έτη και τον καθορισμό ελάχιστου ορίου παλαιότητας για την κατηγορία των συλλογών, ώστε να αποφεύγονται οι περιττοί έλεγχοι σε τεράστιους αριθμούς σύγχρονων αντικειμένων από τα τελωνεία.

Τα κατώτατα όρια αξίας θεωρούνται μάλλον υψηλά από την πλειονότητα των κρατών μελών, ενώ μια μειονότητα 3 κρατών μελών θεωρούν ότι θα πρέπει να αυξηθούν περαιτέρω.

Η αξία που αναφέρεται στην αίτηση για έκδοση άδειας εξαγωγής είναι τις περισσότερες φορές η αξία της συναλλαγής που αναγράφεται στο τιμολόγιο —στην περίπτωση εξαγωγών από ιδιώτες— ενώ για προσωρινές εξαγωγές από μουσεία για έκθεση στο εξωτερικό, η αξία που πρέπει να αναγράφεται είναι εκείνη του ασφαλιστηρίου συμβολαίου.

Παρότι ορισμένοι αιτούντες φαίνεται να διστάζουν να αναφέρουν την αξία του αντικειμένου και άλλοι δεν είναι σε θέση να παράσχουν εκτίμηση, για τις τυποποιημένες άδειες εξαγωγής τα περισσότερα κράτη μέλη ανατρέχουν συστηματικά στην τελωνειακή αξία που αναγράφεται στην τελωνειακή διασάφηση κατά την εξαγωγή.

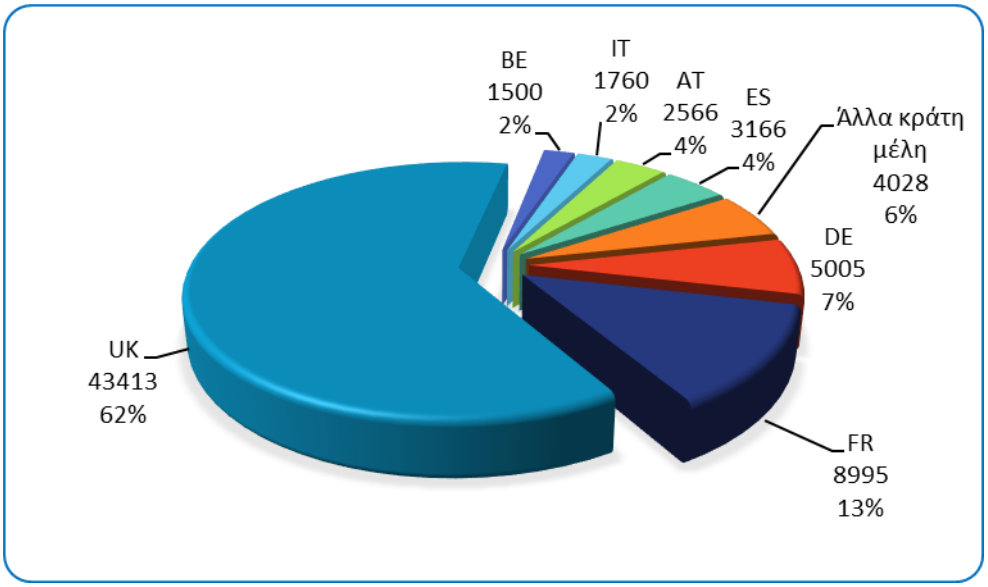
Η πλειονότητα των ερωτηθέντων κρατών μελών θεωρούν ότι, εάν είναι εφικτό, θα ήταν χρήσιμο να αναπτυχθεί ενιαία προσέγγιση όσον αφορά την εκτίμηση της αξίας των πολιτιστικών αγαθών.

4.4 Αριθμητικά στοιχεία όσον αφορά τις τυποποιημένες άδειες εξαγωγής

Ο αριθμός τυποποιημένων αδειών που εκδόθηκαν από τα κράτη μέλη από το 2014 έως το 2017 ήταν 70 433 (βλ. επίσης τον πίνακα 1 στο παράρτημα για τα ετήσια δεδομένα).

Τυποποιημένες άδειες ανά κράτος μέλος κατά την περίοδο 2014-2017

[11] Η βασική πρακτική διαφορά είναι ότι οι ζωγραφικοί πίνακες (κατηγορία 3) έχουν κατώτατο όριο αξίας 150 000 EUR, ενώ για τα τμήματα μνημείων (κατηγορία 2) απαιτείται άδεια εξαγωγής ανεξάρτητα από την αξία τους στην αγορά.

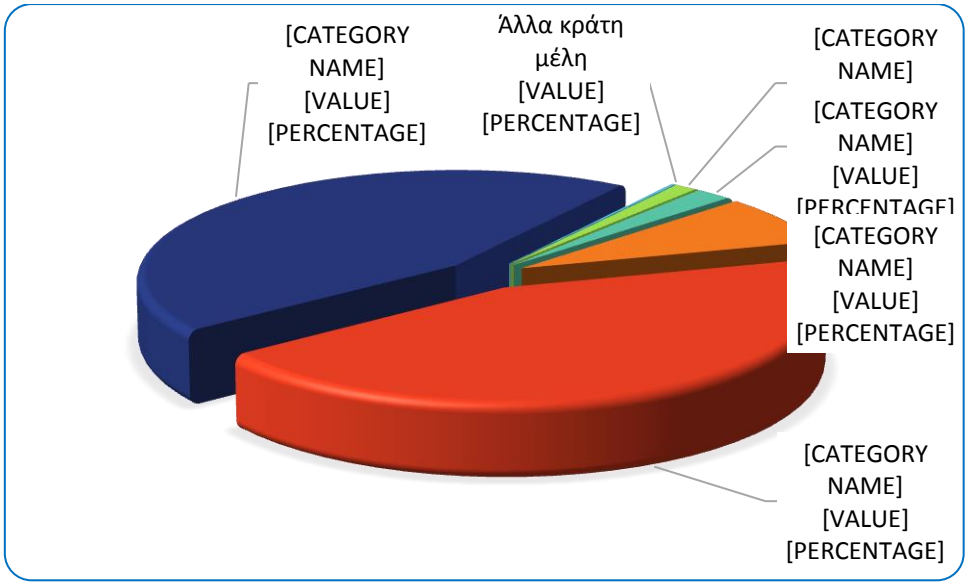
Σε φθίνουσα σειρά, οι κύριες κατηγορίες για τις οποίες ελήφθησαν αιτήσεις για έκδοση αδειών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ήταν οι εξής: αρχαιολογικά αγαθά (κυρίως για εκθέσεις)· αρχέτυπα, χειρόγραφα και χάρτες· διάφορα είδη παλαιοπωλείου της κατηγορίας 15, όπως κοσμήματα, μουσικά όργανα, έπιπλα, ρολόγια, όπλα, παιχνίδια, χαλιά, κ.λπ.(κυρίως για οριστική εξαγωγή)· και, τέλος, ζωγραφικοί πίνακες, ψηφιδωτά, υδατογραφίες (ακουαρέλες), υδροκομμιογραφίες (γκουάς) και έργα αγαλματοποιίας.

4.5 Ειδικές και γενικές ανοικτές άδειες

Ειδικές ανοικτές άδειες μπορούν να εκδίδονται για συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που εξάγεται προσωρινά σε τακτική βάση από ιδιώτη (άρθρο 10 του εκτελεστικού κανονισμού). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2017, ο αριθμός ειδικών ανοικτών αδειών που εκδόθηκαν ήταν 1 428 (βλ. επίσης τον πίνακα 2 στο παράρτημα για τα ετήσια δεδομένα). Σημαντικός αριθμός κρατών μελών αναφέρουν ότι δεν προβλέπουν την έκδοση τέτοιων αδειών. Τα κράτη μέλη που εκδίδουν ειδικές ανοικτές άδειες το πράττουν κατά κύριο λόγο για μουσικά όργανα που εξάγονται για καλλιτεχνικές παραστάσεις ή για μεταφορικά μέσα ιστορικής αξίας που εξάγονται για εκθέσεις.

Εκτός από δύο κράτη μέλη, όλα τα υπόλοιπα έχουν εκδώσει σχετικά μικρό αριθμό τέτοιων αδειών εντός της περιόδου αναφοράς.

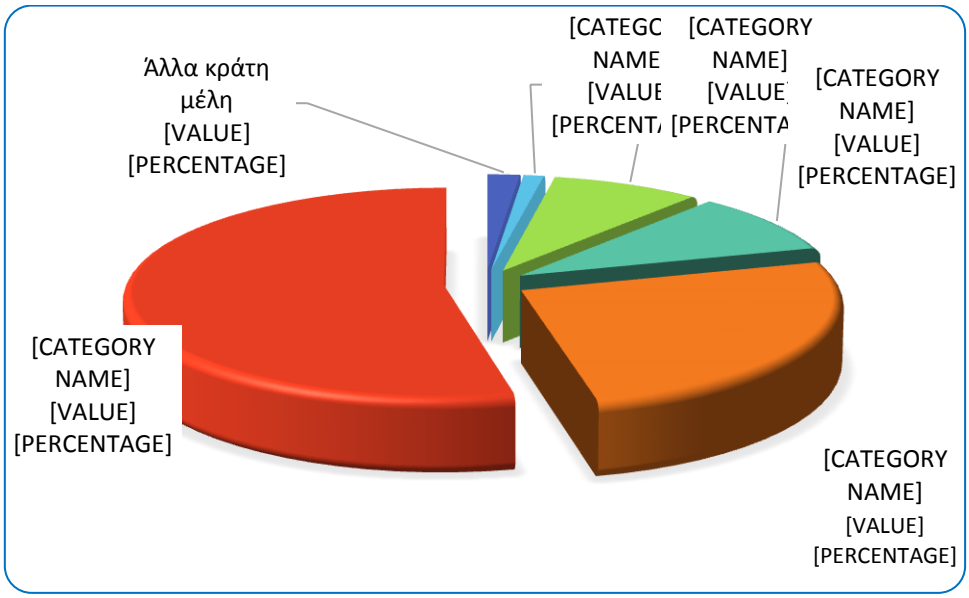
Ειδικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία ανά κράτος μέλος κατά την περίοδο 2014-2017

Η μέγιστη περίοδος ισχύος των ειδικών ανοικτών αδειών καθορίζεται από τον εκτελεστικό κανονισμό στα πέντε έτη. Τα περισσότερα κράτη μέλη που εκδίδουν τέτοιες άδειες εφαρμόζουν αυτό το όριο· ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις, στις οποίες η μέγιστη διάρκεια ισχύος είτε δεν καθορίζεται είτε είναι μικρότερη (1-3 έτη).

Οι γενικές ανοικτές άδειες (άρθρο 13 του εκτελεστικού κανονισμού) παρέχουν τη δυνατότητα προσωρινής εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών σε τακτική βάση από μουσεία και παρεμφερή ιδρύματα. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2017, ο αριθμός γενικών ανοικτών αδειών που εκδόθηκαν ήταν 1 501 (βλ. επίσης τον πίνακα 3 στο παράρτημα για τα ετήσια δεδομένα). Η μέγιστη περίοδος ισχύος αυτού του είδους αδειών καθορίζεται επίσης στα πέντε έτη. Τα περισσότερα κράτη μέλη που εκδίδουν τέτοιες άδειες εφαρμόζουν μικρότερο όριο. Η διάρκεια εξαρτάται γενικώς από την ασφαλιστική κάλυψη ή τις ανάγκες του δανεισμού ή της έκθεσης.

Γενικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία ανά κράτος μέλος κατά την περίοδο 2014-2017

4.6 Εξαίρεση από την απαίτηση άδειας εξαγωγής

Μόνο ένα από τα ερωτηθέντα κράτη μέλη ανέφερε ότι έχει κάνει χρήση της δυνατότητας να μην απαιτήσει άδεια εξαγωγής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2, για αγαθά τα οποία θεωρούνται περιορισμένου αρχαιολογικού ή επιστημονικού ενδιαφέροντος. Το βασικό επιχείρημα για τη χρήση αυτής της δυνατότητας είναι ότι τα αρχαιολογικά αντικείμενα που δεν αποτελούν άμεσο προϊόν ανασκαφών θεωρείται ότι έχουν περιορισμένη επιστημονική αξία λόγω του διαχωρισμού τους από το αρχαιολογικό και ιστορικό τους πλαίσιο.

4.7 Λόγοι απόρριψης αίτησης έκδοσης άδειας

Λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν αρνηθεί την έκδοση άδειας εξαγωγής επειδή τα συγκεκριμένα πολιτιστικά αγαθά καλύπτονταν από εθνική νομοθεσία που προστατεύει τους εθνικούς θησαυρούς καλλιτεχνικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι αιτήσεις για έκδοση άδειας εξαγωγής απορρίπτονται ή αποσύρονται από τον αιτούνται για άλλους λόγους, όπως: ανεπαρκή αποδεικτικά στοιχεία νόμιμης προέλευσης, μη συμμόρφωση με τους εφαρμοστέους κανόνες, το αντικείμενο είναι απομίμηση ή δεν έχει επιλυθεί το ζήτημα του καθορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την έκδοση της άδειας.

Οι περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών αρνείται να παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την προέλευση όταν του ζητούνται και, στη συνέχεια, αποσύρει αμέσως την αίτηση είναι σπάνιες. Όταν συμβαίνει αυτό, η πλειονότητα των κρατών μελών απορρίπτουν την αίτηση, ενημερώνουν τον αιτούντα και, εάν υπάρχουν υποψίες για παράνομη προέλευση, ενημερώνουν επίσης τις σχετικές αρχές επιβολής του νόμου σχετικά με την υπόθεση.

4.8 Ζητήματα που αφορούν το έντυπο της άδειας

Έχουν εντοπιστεί τα ακόλουθα ζητήματα όσον αφορά τη χρήση των εντύπων της άδειας:

Η συμπερίληψη φωτογραφιών στην αίτηση για έκδοση άδειας αποτελεί πολύ σημαντικό στοιχείο, δεδομένου ότι επιτρέπει την ταυτοποίηση του αντικειμένου από τις τελωνειακές αρχές κατά τον έλεγχο της άδειας εξαγωγής. Η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών απαιτεί την προσκόμιση φωτογραφιών όταν πρόκειται για οριστικές εξαγωγές. Κάποια κράτη μέλη εφαρμόζουν ορισμένες εξαιρέσεις σε περιπτώσεις προσωρινής εξαγωγής συλλογών ή για ιδιαίτερα ογκώδη αρχαιολογικά αντικείμενα χαμηλής αξίας ή βιβλία που δεν έχουν ιδιαίτερες αναγνωρίσιμες σημάνσεις.

Στο άρθρο 5 του εκτελεστικού κανονισμού προβλέπεται ότι το αντίτυπο αριθ. 3[12] του εντύπου άδειας εξαγωγής θα πρέπει να επιστρέφεται στην αρμόδια αρχή έκδοσης ώστε να επιβεβαιώνεται ότι η εξαγωγή έχει όντως πραγματοποιηθεί και ότι η άδεια χρησιμοποιήθηκε, ωστόσο αυτό γίνεται μόνο στο 20 % των περιπτώσεων.

Χωρίς κεντρικό ηλεκτρονικό σύστημα καταχώρισης, είναι αρκετά δύσκολο να ελέγχεται κατά πόσο το αντίτυπο αριθ. 3 έχει επιστραφεί, ιδίως εάν τα αγαθά έχουν εξέλθει από το έδαφος της Ένωσης μέσω διαφορετικού κράτους μέλους. Ορισμένα κράτη μέλη αναφέρουν ότι εξετάζουν επί του παρόντος τρόπους για τη βελτίωση αυτών των ελέγχων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο νέος κανονισμός σχετικά με τις εισαγωγές πολιτιστικών αγαθών προβλέπει τη δημιουργία κεντρικού ηλεκτρονικού συστήματος για τη διαχείριση των απαιτήσεων τεκμηρίωσης. Το σύστημα θα μπορούσε να σχεδιαστεί έτσι ώστε να καλύπτει και τις ανάγκες του συστήματος έκδοσης αδειών εξαγωγής, συμπεριλαμβανομένης της εξακρίβωσης ότι η εξαγωγή πραγματοποιήθηκε.

4.9 Ακύρωση ή ανάκληση αδειών

Σχεδόν το ήμισυ των κρατών μελών διαθέτει νομοθεσία που προβλέπει την ανάκληση ή την ακύρωση αδειών μετά την έκδοσή τους, είτε μέσω ειδικών διατάξεων που αφορούν τα πολιτιστικά αγαθά είτε μέσω του γενικού διοικητικού δικαίου που απαιτεί την ανάκληση μιας διοικητικής πράξης όταν αυτή βασίζεται σε παραπλανητικές ή ψευδείς πληροφορίες. Εντούτοις, μόνο ένα κράτος μέλος έχει προβεί στην ανάκληση (τριών) αδειών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Οι άδειες μπορούν να ακυρωθούν από τον αιτούντα μετά την έκδοσή τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα περισσότερα κράτη μέλη απαιτούν την επιστροφή της άδειας που πρόκειται να καταχωριστεί ως ακυρωθείσα. Σημαντικός αριθμός κρατών μελών αναφέρουν ότι, όταν η άδεια δεν χρησιμοποιείται εντός της περιόδου ισχύος, η αρμόδια αρχή δεν ενημερώνεται πάντα σχετικά, καθώς, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν λαμβάνουν το αντίτυπο αριθ. 3 του εντύπου (βλ. σημείο 3.8 ανωτέρω).

4.10 Χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων

Οι άδειες εξαγωγής εκδίδονται ηλεκτρονικά μόνο σε ένα κράτος μέλος. Σε αρκετά άλλα κράτη μέλη, η αίτηση μπορεί να συμπληρωθεί και να υποβληθεί ηλεκτρονικά (π.χ. με τη συμπλήρωση ενεργού αρχείου .pdf στο διαδίκτυο), ωστόσο η υπογραφή του και, μετέπειτα, η έκδοση της ίδιας της άδειας εξαγωγής γίνονται ακόμη σε έντυπη μορφή. Η χρήση συστήματος που βασίζεται σε έγγραφα σε έντυπη μορφή οφείλεται πρωτίστως στους περιορισμούς και στις απαιτήσεις που θέτει ο εκτελεστικός κανονισμός για την πρόληψη της πλαστογράφησης. Ορισμένα από τα κράτη μέλη θα επιθυμούσαν να αναπτύξουν σύστημα ηλεκτρονικής έκδοσης αδειών και έχουν κάνει σχέδια για αυτόν τον σκοπό.

[12] Το έντυπο είναι τριπλότυπο: το αντίτυπο που φέρει τον αριθ. 1 αποτελεί την αίτηση, το αντίτυπο που φέρει τον αριθ. 2 προορίζεται για τον δικαιούχο της άδειας και το αντίτυπο που φέρει τον αριθ. 3 αποστέλλεται στην αρμόδια αρχή έκδοσης αδειών μόλις το πολιτιστικό αγαθό εξέλθει από την Ένωση.

Ειδικότερα, τρία κράτη μέλη έχουν διερευνήσει τη δυνατότητα δημιουργίας κοινού συστήματος και έχουν εξετάσει ζητήματα που άπτονται της προστασίας των δεδομένων και της εμπιστευτικότητας των εθνικών αδειών.

17 κράτη μέλη ανέφεραν ότι θα θεωρούσαν χρήσιμο να αναπτυχθεί κοινή ηλεκτρονική βάση δεδομένων ή διαδικτυακή υπηρεσία σε επίπεδο ΕΕ για την έκδοση αδειών εξαγωγής. Τρία κράτη μέλη δεν συμφωνούν με αυτή την άποψη, διότι προτιμούν να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τις δικές τους βάσεις δεδομένων (οι οποίες καλύπτουν τόσο τις εθνικές όσο και τις ενωσιακές άδειες εξαγωγής) ή επειδή πιστεύουν ότι οι διαφορές στην ερμηνεία των διατάξεων θα εμποδίσουν τη χρήση του συστήματος, ενώ 2 κράτη μέλη δεν έχουν τοποθετηθεί επί του ζητήματος. Σε κάθε περίπτωση, για τη μετάβαση σε ηλεκτρονικό σύστημα θα απαιτηθεί η τροποποίηση των διατάξεων του εκτελεστικού κανονισμού που επιβάλλουν την έκδοση των αδειών σε έντυπη μορφή.

4.11 Κυρώσεις και άλλα μέτρα

Σύμφωνα με τον κανονισμό, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εκδώσουν κανόνες για την επιβολή αποτελεσματικών, ανάλογων και αποτρεπτικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεών του. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, αυτές οι κυρώσεις είναι τόσο διοικητικής όσο και ποινικής φύσεως και μπορούν να συνίστανται στην επιβολή προστίμων και ποινών φυλάκισης (μέγιστης διάρκειας 2,5 ετών κατά μέσο όρο).

Εκτός από αυτά τα μέτρα, ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει και άλλα μέτρα, όπως η κατάσχεση των πολιτιστικών αγαθών, μέτρα σχετικά με την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών από τρίτες χώρες και πολιτιστικών αγαθών που διακινούνται από τρομοκράτες ή αντιμαχόμενες φατρίες, υποχρέωση των εμπόρων έργων τέχνης να τηρούν πρακτικά απογραφής και μητρώα των συναλλαγών και πρόστιμα για τη μη κοινοποίηση της επιστροφής πολιτιστικού αγαθού που εξήχθη βάσει προσωρινής άδειας.

4.12 Συνεργασία μεταξύ των αρχών

Σε όλα τα κράτη μέλη, τα τελωνεία είναι η πρωτίστως αρμόδια αρχή για τον έλεγχο της ύπαρξης και της συμμόρφωσης των αδειών εξαγωγής στα σύνορα. Κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων, τα τελωνεία υποβοηθούνται σε ορισμένες περιπτώσεις από την αστυνομία και/ή άλλες υπηρεσίες ασφάλειας των συνόρων ή εσωτερικών εσόδων.

Παρότι ο κανονισμός δεν προβλέπει ειδικές διαδικασίες διοικητικής συνεργασίας, έχει διαπιστωθεί ότι οι ανταλλαγές μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του κανονισμού αποτελούν αναγκαίο μέσο για τη βελτίωση των επιδόσεών του, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες καλείται να εκδώσει άδεια εξαγωγής κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στην πολιτιστική κληρονομιά του οποίου ανήκει το αντικείμενο.

Η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών διαφορετικών κρατών μελών δεν αποτελεί συχνό φαινόμενο. Μικρός αριθμός εξ αυτών επικοινωνούν με τους ομολόγους τους σε άλλο κράτος μέλος για να ζητήσουν πληροφορίες σχετικά με την εθνική νομοθεσία, για να ελέγξουν εάν ένα είδος χαρακτηρίζεται εθνικός θησαυρός, να αποκτήσουν περισσότερα στοιχεία για την προέλευσή του ή να επαληθεύσουν τη γνησιότητα εγγράφων πιστοποίησης που έχουν εκδοθεί εκεί. Οι αρμόδιες αρχές των περισσότερων κρατών μελών δεν είχαν επαφές με τους ομολόγους τους σε άλλα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, ενώ λίγες εξ αυτών έχουν επικοινωνήσει 5-20 φορές.

Η αρχή που είναι αρμόδια για την έκδοση αδειών εξαγωγής, δηλ. η «αρμόδια αρχή», είναι στις περισσότερες περιπτώσεις –αλλά όχι σε όλες– το εθνικό Υπουργείο Πολιτισμού. Περίπου το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων κρατών μελών έχει αναθέσει αυτό το καθήκον σε περισσότερες από μία υπηρεσίες που ειδικεύονται στην προστασία της εθνικής κληρονομιάς, ορισμένες φορές ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει το πολιτιστικό αγαθό, π.χ. αρχαιολογικά αντικείμενα, ιστορικά

αρχεία κ.λπ.. Σε δύο κράτη μέλη με ομοσπονδιακή δομή αυτές οι υπηρεσίες είναι αποκεντρωμένες. Σε μικρό αριθμό κρατών μελών τα καθήκοντα αυτά έχουν ανατεθεί και σε άλλους δημόσιους φορείς που διαθέτουν εμπειρογνωσία σε θέματα που σχετίζονται με την έκδοση αδειών εξαγωγής, όπως η εθνική βιβλιοθήκη, το εθνικό μουσείο ή η διεύθυνση περιβάλλοντός τους.

Όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ τελωνείων και αρμόδιων αρχών εντός του ίδιου κράτους μέλους, τα περισσότερα κράτη μέλη επιβεβαιώνουν ότι οι εθνικές αρχές τους που εμπλέκονται στην εφαρμογή του κανονισμού συνεργάζονται σε ικανοποιητικό βαθμό και αποτελεσματικά, ενώ επτά εξ αυτών πιστεύουν ότι υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης. Σημαντικός αριθμός κρατών μελών ανέφεραν ότι έχουν λάβει μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση αυτής της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών, όπως υπογραφή μνημονίων συνεννόησης, διοργάνωση τακτικών κοινών συνεδριάσεων ή κατάρτιση κοινών οδηγών αναφοράς ή εθνικών διαδικαστικών κατευθυντήριων γραμμών, τα οποία επίσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί σε σεμινάρια κατάρτισης για τους υπαλλήλους των οικείων εθνικών οργανισμών/αρχών.

Όσον αφορά τη συνεργασία με άλλες εθνικές υπηρεσίες ή φορείς, περίπου το ήμισυ των κρατών μελών έχουν καταρτίσει γραπτές συμφωνίες συνεργασίας με την εθνική αστυνομία, άλλες υπηρεσίες επιβολής του νόμου, εισαγγελείς κ.λπ..

Τα τελωνεία ή οι αρμόδιες αρχές ορισμένων κρατών μελών έχουν καθιερώσει επίσης συνεργασία με αρχές σε τρίτες χώρες ή με διεθνείς οργανισμούς και φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου πολιτιστικών αγαθών, όπως η Ιντερπόλ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO), η Europol κ.λπ..

Τα τελωνεία 16 κρατών μελών έχουν διοργανώσει και/ή συμμετάσχει σε κοινές στοχευμένες δράσεις για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου με άλλες αρχές ή οργανισμούς, όπως οι επιχειρήσεις Πανδώρα I (η οποία πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2016) και Πανδώρα II (που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2017) σε συνεργασία με την Ιντερπόλ, την Europol, την UNESCO και την WCO, καθώς και οι κοινές επιχειρήσεις Colosseum και Odysseus σε συνεργασία με τις περιφερειακές υπηρεσίες διασύνδεσης πληροφοριών ασφαλείας του WCO για τη Δυτική Ευρώπη, την Ιντερπόλ, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), τη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (TAXUD), το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων, το υπουργείο πολιτιστικής κληρονομιάς της Ιταλίας και την ιταλική «Guardia di Finanza».

Όταν τα τελωνεία εντοπίζουν ύποπτη αποστολή, συνήθως δεσμεύουν το αντικείμενο και επικοινωνούν με την αρμόδια αρχή, η οποία, στις περισσότερες περιπτώσεις, διερευνά την πιθανή παραβίαση του νόμου μαζί με την αστυνομία και τον εισαγγελέα. Εάν επιβεβαιωθεί ότι το πολιτιστικό αγαθό δεν μπορεί να εξαχθεί, προβαίνουν σε κατάσχεσή του (σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτή η απόφαση λαμβάνεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους).

4.13 Υλικοί και ανθρώπινοι πόροι

Οι ανάγκες σε προσωπικό και πόρους για την εφαρμογή του κανονισμού έχουν παραμείνει σταθερές στην πλειονότητα των κρατών μελών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Σε μικρό αριθμό κρατών μελών, υπάρχει ανάγκη για ελαφρώς περισσότερους εμπειρογνώμονες σε πολιτιστικά ζητήματα για την έκδοση αδειών εξαγωγής —παρότι κάποιες φορές είναι δύσκολο να αξιολογηθεί κατά πόσο η αυξημένη ανάγκη οφείλεται σε αιτήσεις για ενωσιακές ή για εθνικές άδειες εξαγωγής—, ενώ δύο από τα κράτη μέλη που υπέβαλαν έκθεση θεωρούν ότι οι υπηρεσίες τους πάσχουν εδώ και πολλά έτη από έλλειψη προσωπικού.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Με βάση τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη για την περίοδο αναφοράς 2014-2017, ο κανονισμός φαίνεται να έχει επιτύχει ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του και θεωρείται σημαντικό νομοθέτημα για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των κρατών μελών.

Η συνεργασία μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του κανονισμού σε ολόκληρη την Ένωση προσδιορίστηκε ως πιθανό πεδίο όπου η εφαρμογή μπορεί να βελτιωθεί. Στις δράσεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να αναλάβουν τα κράτη μέλη προς αυτή την κατεύθυνση συγκαταλέγονται η διοργάνωση σεμιναρίων κατάρτισης, οι ανταλλαγές πληροφοριών, η συμμετοχή σε κοινές επιχειρήσεις και η παροχή συνδρομής για τον προσδιορισμό της προέλευσης και του νομικού καθεστώτος των πολιτιστικών αγαθών.

Ως απάντηση στην έκκληση των κρατών μελών για την ανάπτυξη σειράς βέλτιστων πρακτικών (*βλ.* ενότητα 6.3 της προηγούμενης έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 116/2009[13]), δημιουργήθηκε ομάδα έργου στο πλαίσιο του προγράμματος Τελωνεία 2020, στόχος της οποίας είναι η μελέτη της τρέχουσας εφαρμογής στα κράτη μέλη και ο εντοπισμός βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τον έλεγχο των πολιτιστικών αγαθών, τόσο σε επίπεδο αρμόδιων αρχών (έλεγχος προέλευσης για την έκδοση αδειών) όσο και σε επίπεδο τελωνείων (έλεγχος αποστολών κατά την εξαγωγή και έλεγχος αδειών εξαγωγής).

Όσον αφορά την προαγωγή της ενιαίας κατανόησης των κατηγοριών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού, διεξάγονται συζητήσεις σε επίπεδο ομάδας εμπειρογνωμόνων. Η έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/880 θεωρείται θετική εξέλιξη, δεδομένου ότι οι διευκρινίσεις που περιέχει σχετικά με την κατάταξη των λατρευτικών εικόνων στα τμήματα μνημείων θα παράσχει την αναγκαία ασφάλεια δικαίου.

Τέλος, τα κράτη μέλη επιβεβαιώνουν περισσότερο από ποτέ την ανάγκη μετάβασης από το σύστημα έντυπων αδειών εξαγωγής σε ένα ηλεκτρονικό σύστημα χωρίς χαρτί. Κατά τη γνώμη τους, αυτή η κίνηση θα διευκολύνει την έκδοση και τον έλεγχο των αδειών εξαγωγής, θα καταστήσει δυνατή την καλύτερη παρακολούθηση της χρήσης τους και θα προαγάγει την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή του κανονισμού. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/880 σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών προβλέπει την ανάπτυξη ενός τέτοιου κεντρικού ηλεκτρονικού συστήματος, το οποίο θα χρησιμοποιείται για την έκδοση αδειών εισαγωγής και για την υποβολή δηλώσεων εισαγωγέα στα τελωνεία. Στο πλαίσιο της ανάπτυξής του, θα πρέπει να εξεταστεί επίσης το ενδεχόμενο κάλυψης και της διαχείρισης των αδειών εξαγωγής.

[13] COM(2015) 144 final της 1.4.2015.

6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Πίνακας 1. Τυποποιημένες άδειες που έχουν εκδοθεί από τα κράτη μέλη*

	Έτος				2014-2017	Μερίδιο επί του συνόλου σε %
	2014	2015	2016	2017		
BE	410	389	355	346	1500	2,13 %
BG	0	3	8	3	14	0,02 %
CZ	24	7	80	101	212	0,30 %
DK (3)						
DE	1201	1311	1332	1161	5005	7,11 %
EE	0	0	2	4	6	0,01 %
IE	14	18	6	7	45	0,06 %
EL	1	2	2	2	7	0,01 %
ES	731	834	822	779	3166	4,50 %
FR	3102	2925	2968		8995	12,77 %
HR	17	20	16	24	77	0,11 %
IT (1)	566	635	559		1760	2,50 %
CY	3	3	2	3	11	0,02 %
LV	0	0	2	1	3	0,00 %
LT	0	9		0	9	0,01 %
LU	2	11	7	2	22	0,03 %
HU	6	28	55	30	119	0,17 %
MT	23	26	20	33	102	0,14 %
NL	214	317	314	398	1243	1,76 %
AT	525	543	808	690	2566	3,64 %
PL	121	81	81	8	291	0,41 %
PT (2)	229	230	280	358	1097	1,56 %
RO (3)						
SI	5	3	4	8	20	0,03 %
SK	1	2	1		4	0,01 %
FI	0	10	6	3	19	0,03 %
SE	265	99	226	137	727	1,03 %
UK	12642	11553	10746	8472	43413	61,64 %
Σύνολο	**20102**	**19059**	**18702**	**12570**	**70433**	**100,00 %**

(*)Μία άδεια μπορεί να καλύπτει περισσότερα πολιτιστικά αγαθά· τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν τόσο τις οριστικές όσο και τις προσωρινές εξαγωγές.
(1) 2014: 242 ορισ. 324 προσ. 2015: 364 ορισ. 271 προσ. 2016: 307 ορισ. 252 προσ.
(2) 2014: 3 υποκαταστάθηκαν· 2015: 4 ακυρώθηκαν
(3) Δεν παρασχέθηκαν στατιστικά στοιχεία

Πίνακας 2. Ειδικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία

	Έτος				2014-2017	Μερίδιο επί του συνόλου σε %
	2014	2015	2016	2017		
BE	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	0	0	0,00 %
DK (1)					0	0,00 %
DE	0	0	2	109	111	7,77 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	0	0	0	0	0	0,00 %
ES	0	0	0	0	0	0,00 %
FR	12	5	1		18	1,26 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT	0	0	0		0	0,00 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	0	0	0	0	0,00 %
MT	0	0	0	0	0	0,00 %
NL	70	167	189	212	638	44,68 %
AT	0	0	0	0	0	0,00 %
PL	12	6	7	4	29	2,03 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (1)					0	0,00 %
SI	1	0	1	1	3	0,21 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0	0,00 %
SE	0	0	0	0	0	0,00 %
UK	67	238	141	183	629	44,05 %
Σύνολο	**162**	**416**	**341**	**509**	**1428**	**100,00 %**

(1) Δεν παρασχέθηκαν στατιστικά στοιχεία

Πίνακας 3. Γενικές ανοικτές άδειες σε κυκλοφορία

	Έτος				214-217	Μερίδιο επί του συνόλου σε %
	2014	2015	2016	2017		
BE	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	1	5	0	3	9	0,60 %
CZ	0	0	0	0	0	0,00 %
DK (1)					0	0,00 %
DE	0	0	145	244	389	25,92 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	6	4	3	4	17	1,13 %
ES	177	199	226	201	803	53,50 %
FR	0	0	0	0	0	0,00 %
HR	1	0	1	3	5	0,33 %
IT	0	0	0		0	0,00 %
CY	1	1	0	0	2	0,13 %
LV	0	0	0	4	4	0,27 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	0	0	0	0	0,00 %
MT	0	0	0	0	0	0,00 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	0	0	0	0	0,00 %
PL	29	29	36	30	124	8,26 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (1)					0	0,00 %
SI	21	40	40	40	141	9,39 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0	0,00 %
SE	0	0	0	7	7	0,47 %
UK	0	0	0	0	0	0,00 %
Σύνολο	**236**	**278**	**451**	**536**	**1501**	**100,00 %**

(1) Δεν παρασχέθηκαν στατιστικά στοιχεία

Πίνακας 4. Απορριφθείσες αιτήσεις για τυποποιημένες άδειες

	Έτος				2014-2017	Μερίδιο επί του συνόλου σε %
	2014	2015	2016	2017		
BE (1)	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	1	1	0,21 %
DK (3)					0	0,00 %
DE	0	0	0	2	2	0,43 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	3	1	1	0	5	1,07 %
ES	70	58	45	0	173	37,12 %
FR	0	0	0		0	0,00 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT (2)	75	50	87		212	45,49 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	5	5	1,07 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	1	0	2	0	3	0,64 %
MT	2	0	4	0	6	1,29 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	1	0	1	2	0,43 %
PL	0	1	0	0	1	0,21 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (3)					0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	1	1	1	3	0,64 %
SE	1	0	0	0	1	0,21 %
UK	13	17	6	16	52	11,16 %
Σύνολο	**165**	**129**	**146**	**26**	**466**	**100,00 %**

(1) Δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για τα έτη 2014, 2015, 2016
(2) Άρνηση πιστοποιητικών ελεύθερης κυκλοφορίας.
(3) Δεν παρασχέθηκαν στατιστικά στοιχεία

Πίνακας 5. Μη συμμορφούμενες αποστολές που εντοπίστηκαν

	Έτος				2014-2017	Μερίδιο επί του συνόλου (σε %)
	2014	2015	2016	2017		
BE (1)	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	1	1	0	2	1,21 %
DK (2)					0	0,00 %
DE	0	0	0	3	3	1,82 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	3	0	0	0	3	1,82 %
ES	0	0	0	0	0	0,00 %
FR	0	0	0		0	0,00 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT	9	5	5		19	11,52 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	64	38	16		118	71,52 %
MT	0	1	3	2	6	3,64 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	0	0	3	3	1,82 %
PL	0	0	0	0	0	0,00 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (2)					0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	1	4	0	6	11	6,67 %
SE	0	0	0	0	0	0,00 %
UK	0	0	0	0	0	0,00 %
Σύνολο	**77**	**49**	**25**	**14**	**165**	**100,00 %**

(1) Δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για τα έτη 2014, 2015 και 2016.
(2) Δεν παρασχέθηκαν στατιστικά στοιχεία.

Πίνακας 6. Τυποποιημένες άδειες που εκδόθηκαν από τα κράτη μέλη έναντι απορριφθεισών αιτήσεων για τυποποιημένες άδειες & μη συμμορφούμενων αποστολών που εντοπίστηκαν

	2011-2013		2014-2017	
Τυποποιημένες άδειες εξαγωγής που εκδόθηκαν	69895		70433	
Απορριφθείσες αιτήσεις για τυποποιημένες άδειες εξαγωγής	318	0,45 %	466	0,66 %
Μη συμμορφούμενες αποστολές που εντοπίστηκαν	147	0,21 %	165	0,23 %